

MAZURKA

Foto: Tove Elin Berg

Spellemannsprisvinneren «Mazurka - Remaking Chopin» med Nils Henrik Asheim og Gjertruds Sigøynerorkester

I sine Mazurkaer brukte Frédéric Chopin den polske danseformen til å skape enkle melodier som går rett til hjertet, og samtidig utforske stillkombinasjoner og harmonikk som peker langt fram i det 20. århundre. Vi kan si at den borgerlige salongen og landsbygdas folkelighet kolliderer med fryd i Mazurkaene som står nærmere folkemusikken enn noe annet Chopin skapte.

Dette inspirerte komponist Nils Henrik Asheim til å ta Chopins undersøkelser enda et skritt lenger, i samarbeid med Gjertruds sigøynerorkester. Ensemblet tar seg store friheter, alltid utfra stor kjærlighet til originalmusikken, og leker seg med referanser til en mangfoldighet av musikalske stilarter. De opprinnelige pianokomposisjonene seiler ut og inn av lydbildet, blandet med fullblods sigøyner- og balkanklingende partier, vekslende med suggererende lydeksperimenter.

Nils Henrik Asheim har ønsket å ta kontrastene fram og belyse dem, for å vise at musikken har flere røtter, og at folkemusikk og kunstmusikk kan belyse og påvirke hverandre på nye måter. Noen Mazurkaer blir spilt som rene folkemusikk-låter, andre blir spilt som improviserende lybilder. De fleste blir imidlertid en kombinasjon av begge, med Chopins geniale, vakre og hjerteskjærende harmonisering som det sammenbindende elementet.

Sigøynermusikerne bringer inn både ekspressive overdrivelser, uregjerlige improvisasjoner, meditative klangflater og rytmisk aksent i musikken. Det benyttes også "eksotiske" instrumenter som trompetfiolin (Stroh) og hardingfele. Programmet ble til gjennom et år med workshops og improviserende møter.

CD-en «Mazurka – Remaking Chopin» som kom høsten 2010 har vunnet Spellemannsprisen og fått strålende kritikker.

(Se utdrag under eller finn lenker til anmeldelsene på www.gjertruds.no/presseskryt.php)

MEDVIRKENDE

Nils Henrik Asheim er en velkjent komponist og musiker. Han debuterte som komponist som 15-åring og ble i 1978 tildelt EBU's Rostrum-pris. Siden utdannet han seg som organist og komponist ved Norges Musikkhøgskole og Sweelinck-konservatoriet i Amsterdam. Han har mottatt en lang rekke priser og stipender som komponist. Han har også markert seg som utøver, bl.a. med den friimproviserte soloutgivelsen *16 pieces for organ*, og gjennom samarbeid med sopranen Anne-Lise Berntsen. Asheim opptrer også som pianist i ulike prosjekter. Han bor i Stavanger hvor han har spilt en aktiv rolle som komponist, utøver og administrator.

PRESENTASJON AV GJERTRUDS SIGØYNERORKESTER

Gjertruds Sigøynerorkester har spesialisert seg på østeuropeisk sigøynermusikk fra Russland, Romania og framfor alt Ungarn. Gruppen har tilegnet seg musikken i direkte møte med sigøynermusikere i Budapest, og samarbeidet fra 1989 fast med László Rácz, en av Ungarns fremste cimbalister. Etter Lászlós død i 2009 har ensemblet knyttet til seg Ernest Bangó.

Tidligere har Gjertruds Sigøynerorkester også samarbeidet om jiddisch musikk med artisten Bente Kahan og norsk tatermusikk med sangeren Elias Akselsen. Fra høsten 2010 har ensemblet også optrådt sammen med en av verdens fremste fiolinsolister innen sigøynermusikk-sjangeren, Ernő Kallai Kiss jr. Dette samarbeidet har bl.a. resultert i CD-en «Nordisk sigøyner (2012)» som har fått strålende kritikker.

Gjertruds Sigøynerorkester har turnert over store deler av Norge, deltatt på en rekke festivaler og spilt inn flere cd-er. Gruppen mottar ensemblestøtte fra Norsk kulturråd.

Gjertrud Økland (fiolin) er primus motor og *primás* (ungarsk for musikalsk leder) i Gjertruds Sigøynerorkester. Hun er fiolinist i Stavanger symfoniorkester, men har en frodig frilanskarriere på si'.

Georg Reiss (klarinet, tárogató) er frilansmusiker med base i Oslo, og er kanskje mest kjent som jazzklarinetist (bl.a. i Magnolia og Ophelia). Han har imidlertid spesialisert seg stadig mer på folkemusikk, bl.a. i gruppa Streif.

Tom Karlsrud (trekkspill) bor i Aurland og arbeider som frilansmusiker, musikkskolerektor og daglig leder i Lærdal musikkproduksjon. Han har bl.a. samarbeidet med en rekke folkemusikkutøvere.

Pål Thorstensen (kontrabass) er frilansmusiker i Tromsø, med solid bakgrunn innen jazz (bl.a. Moose Loose) og folkemusikk (bl.a. Oslo Tangoforening, Balkanensemblet), og spiller for tida bl.a. i den nordnorske visegruppa Boknakaran.

Trond Villa (bratsj) er kanskje mest kjent som folkrock og balkanfiolinist fra tida som frilansmusiker (bl.a. Folque, Folk og rackare, Balkanensemblet). Han bor Sauherad i Telemark og arbeider som kulturskolerektor, men har fortsatt en allsidig frilansvirksomhet.

Helene Waage (cello, sang) er frilansmusiker og bor i Sauherad i Telemark. Hun har deltatt i en rekke prosjekter med musikere og kunstnere innen ulike genre, og har særlig samarbeidet mye med norske folkemusikkutøvere, bl.a. i folkemusikktrioen Glima.

Ernest Bangó (cimbalom) bor i Budapest og har spilt med flere av de fremste sigøynerkapellene i Ungarn, bl.a. med Roby Lakatos. Han har turnert over store deler av verden og også vært solist med flere internasjonale symfoniorkestre

Mer informasjon om aktørene: www.gjertruds.no og www.nilshenrikasheim.no
Lytteeksempler: <http://www.nilshenrikasheim.no/projects/31-mazurka>

HVA PRESSEN SKRIVER OM «MAZURKA – REMAKING CHOPIN»

"Nils Henrik Asheim og Gjertruds Sigøynerorkester ga oss glimrende eksempler på lek med sjangermøter: Brilljant ristet de i Chopin og hans folkemusikalske forbilder."

- [AFTENPOSTEN](#) 12.09.2011, konsertomtale etter Ultimafestivalen

CD-ANMELDELSER:

"Alt er vittig, vakkert og fenomenalt godt spilt, og det er velsignet upretensiøst, til tross for all den historien Asheim lekent setter i bevegelse."

- [ERLING SANDMO I MORGENBLADET](#), 21.01.2011,

"NRKs anmeldere av klassisk musikk har avsagt sin dom: Her har du årets ti beste plater, med blant andre Sigurd Slåttebrekk, Leif Ove Andsnes og Gjertruds Sigøynerorkester! [...] En stivnet klassisk tolkning av klassisk musikk er fremherskende idag. Brudd med denne bør derfor uten videre applauderes. Er bruddet til og med rørende, som her, er grunnen til applaus desto større."

- [AFTENPOSTEN](#), 09.12.2010,

"Årets klassiske julegavetips"

"Resultatet er en uvanlig fargersterk blanding av det man muligens kan kalle sigøynersk melankoli, europeisk dannet romantikk og nordisk friimprovisatorisk nytelse"

- [ASTRID KVALBEIN I AFTENPOSTEN](#), 25.10.2010, terningkast 5

"Det flotteste med utgivelsen er anslaget, feiende flott og uredd (...). Sammen bender og tøyer og drar musikerne i Chopins klanger, får dem til å hope seg opp noen ganger, eller å ta ferden fra slong til sjenkestue. Klangens veksler fra det groveste grove til florlett spindellev og melankolien er aldri langt unna.(...)for en god ide, og for noen flotte øyeblikk!"

- [STÅLE WIKSHÅLAND I DAGBLADET](#), 22.10.2010, terningkast 4

"Dette er Asheim på sitt beste.[...] Det eksperimenterende samarbeidet med Gjertruds sigøynerorkester er det all grunn til å merke seg. Også hvor idiomatisk og autentisk dette orkesteret er i stand til å spille. Bare sammenlign med sigøynerorkestre i Budapest eller Heviz neste gang du er på kurbadopphold!"

- [ARNFINN BØ RYGG, STAVANGER AFTENBLAD](#), 11.10.2010, terningkast 5

"Med hjelp av sigøynerorkesteret, bearbeider han dem med en samtidskomponists øre for detaljer og kontraster og improviserer over dem lekende som en folkemusiker og introvert som en jazzartist.[...] For Asheim er dette en vellykket, kreativ komposisjonsøvelse som også åpner opp for lytteren uroen i det melankolske i originalene. "

- [HELGE OLSEN, BERGENS TIDENDE](#), 06.10.2010, terningkast 5

"De går løs på Chopin med alle knep. På noen av kuttene gjenkjennes melodien bare så vidt, her er det bokstavelig talt fritt spillerom. Impulser fra sigøyner- og balkanmusikk dominerer. Her regjerer stillhet og bråk, kontraster og villskap."

- [GEIR HOVENSJØ, ØSTLENDINGEN](#), 05.10.2010, terningkast 5

"Resultatet er oppsiktsvekkende. Du hører hele tiden at de kjente tonene og vendingene til Chopin ligge under, men samtidig er det tilføyd noe helt nytt. Det er heller ikke anvendt noe jåleri med å "folkeliggjøre" Chopin på noe vis. Her er det ganske enkelt snakk om å la musikken tale sitt eget språk og utvikle improvisasjon og tolking underveis.[...]Absolutt vellykket!"

- [KJELL MOE, KULTURSPILET](#), 04.10.2010